

Nr 371

Av fru Gärde Widemar och fru Nettelbrandt, om inrättande vid patent- och registreringsverket av en särskild namnbyrå.

Den av föregående års riksdag beslutade nya namnlagen har trätt i kraft den 1 januari 1964. Lagen innebär en genomgripande förändring av namnrätten.

Patentverket, som är namnmyndighet, föreslår i sina anslagsäskanden för budgetåret 1964/65 en upprustning av den enhet inom verket som handhar namnärendena för att den skall bli i stånd att på ett tillfredsställande sätt administrera den nya lagstiftningen. Handelsministern har emellertid vid behandlingen av patentverkets petita i statsverkspropositionen (X. ht. s. 123 ff.) endast i mycket ringa mån biträtt patentverkets yrkanden och i övrigt icke uttalat sig med anledning av verkets utförliga och enligt vårt förmenande väl underbyggda organisationsförslag.

Den nya namnlagen innebär bl. a., att möjligheten att byta namn vidgas för bärare av vanliga släktnamn. Hit räknas numera de ca 150 mest frekventa släktnamnen, som bärs av 60 procent av Sveriges befolkning. Bärare av dessa namn — bland vilka finns åtskilliga andra namn än s. k. sonnamn — får numera antaga egenartade släktnamn utan att skäl för namnändring behöver visas. Att medborgarna i samhället får möjlighet att förvärva individualiserade släktnamn har sin givna betydelse. Riksdagen har också vid tidigare tillfällen tagit initiativ till att underlätta för den enskilde att byta namn. Man har anledning räkna med att de nya möjligheter till namnändring som nu öppnats kommer att leda till ökad namnbytesfrekvens, särskilt som en ny namnbok med förslag till åtskilliga tiotusental nybildade släktnamn kan väntas bli publicerad inom kort. Erfarenheten har visat att namnbytesintresset påtagligt stigit i anslutning till utgivandet av tidigare namnförslagsböcker. Arbetsbelastningen hos namnmyndigheten kan förväntas öka betydligt till följd härav.

Patentverket har i sina petita hänvisat icke blott till det väntade ökade intresset för namnbyte, för vilket ovan redogjorts, utan även till att den nya namnlagen förutsätter ett mera formbundet och arbetskrävande handlägningsförfarande än det som hittills gällt. Sålunda inför den nya lagen bl. a. kungörelse- och invändningsförfarande. Detta kommer förvisso att leda till svåra bedömningar i konfliktsituationer, vilket ställer ökade krav på byråns ledning.

Patentverkets yrkanden går ut på att namnmyndigheten göres till en byrå inom ämbetsverket under en byråchef. Till byrån skulle vara knutna två byrådirektörer och en amanuens samt biträdespersonal i olika grader. Dessa yrkanden går tillbaka på förslag av statistiska centralbyrån, som tidigare var namnmyndighet, i yttrande över namnrättskommitténs förslag och framfördes av patentverket redan i verkets petita för innevarande budgetår.

Patentverket erinrar om att namnsektionen vid överförandet av namn-ärendena till patentverket såsom ett provisorium samordnats med varumärkesbyrån på så sätt att varumärkesbyråns chef förordnats att öva tillsyn över namnbyrån. Härefter citeras ur verkets petita:

Att i fortsättningen sammankoppla namnbyrån med varumärkesbyrån bör icke komma i fråga. Verksamheten på varumärkesbyrån är av sådan omfattning att dess chef icke bör tagas i anspråk för en så tidskrävande uppgift som chefskapet för namnbyrån. Men arrangemanget får anses otillfredsställande även av andra skäl. Det kan således inte anses godtagbart att namnbyrån, vars verksamhet måste präglas av övervägande sociala och personrättsliga synpunkter, är hopkopplad med någon av verkets övriga byråer, där industriella och kommersiella intressen är helt dominerande.

Den nya namnlagen förutsätter att en omfattande ny praxis uppbygges, vilket i första hand måste ankomma på chefen, som förutom denna viktiga uppgift jämväl har att leda och övervaka namnbyråns verksamhet samt tillse att förfarandet enligt den nya lagen organiseras och löper på ett effektivt sätt. Dessa uppgifter är så viktiga och omfattande att de måste beräknas helt fylla en byråchefs arbetstid.

Intill dess namnlagen träder i kraft avgöres namnärendena av generaldirektören eller hans ersättare i juridiska ärenden. Namnlagen öppnar möjlighet för sökande och invändare att anföra besvär hos ämbetsverkets besvärsavdelning, till vilken båda de nämnda personerna är knutna. Beslut i namnärenden måste efter den 1 januari 1964 fattas på namnbyrån. Beslutanderätten i ärenden som föreslås till avslag eller vari invändning framställt bör ankomma på byråchefen såsom fallet är i fråga om patent- och varumärkesärenden. Han bör under en övergångstid medverka även i ärenden som ledamot anser kunna bifallas för att bl. a. utforma likhetsbedömningen med beaktande av intentionerna i namnlagens förarbeten. Även denna uppgift kommer att kräva en betydande arbetsinsats av byråchefen. Under tiden mellan nya namnlagens ikraftträdande och den 1 juli 1964 måste ämbetsverket hjälpa sig fram med olika provisoriska åtgärder.

Det måste enligt vårt förmenande ankomma på statsmakterna att tillse att den myndighet som fått till uppgift att administrera den nya lagstiftningen erhåller sådana resurser i fråga om personal m. m. att allmänheten kan påräkna en tillfredsställande behandlingsgång. Fråga om namnbyte aktualiseras ofta vid sådana tillfällen som förestående giftermål, inträde i förvärvslivet, börjad skolgång etc. Den sökande har då många gånger största intresse av att snabbt få ett besked i namnfrågan. För att namnmyndigheten redan från början skall få möjlighet att giva namnärendena en

omsorgsfull, enhetlig och samtidigt snabb behandling bör den icke hindras genom brister i fråga om organisation och personalresurser.

Under återopande av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen vid behandling av statsverkspropositionen, tionde huvudtiteln, måtte besluta att namnmyndigheten inom patent- och registreringsverket organiseras såsom en särskild byrå under en byråchef och med personal i övrigt enligt patentverkets yrkanden i petita för budgetåret 1964/65; samt

att vederbörande utskott måtte upprätta avlöningsstat för patent- och registreringsverket i anslutning till detta förslag.

Stockholm den 24 januari 1964

Ingrid Gärde Widemar

Cecilia Nettelbrandt

Nr 372

Av herr Berglund m. fl., *angående avskrivningsreglerna för byggnad som ingår i rörelse eller jordbruk.*

(Lika lydande med motion nr 292 i Första kammaren)

Stockholm 24 januari 1964

M. Berglund

Jan-Ivan Nilsson

Arne Persson

i Tvärälund

i Heden

Olaus Nyberg

Folke Björkman

Gösta Bohman